

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว
วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗
กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖
E-mail: doae.pmd2566@gmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๔ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๓๓,๔๘๓,๕๓๖.๕๕ ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ หนอนกระทู้กล้า พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ อุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน ๒๒๕.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๗ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๑,๑๒๔.๕๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑,๓๔๙.๕๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๒๑๙.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๖.๐๐ ไร่

๒.๒ หนอนห่อใบข้าว พื้นที่ระบาด ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง ฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี รวมจำนวน ๘๐๒.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๒๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๘๐๒.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมาไม่พบการระบาด)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๒๐๒.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๖๐๐.๐๐ ไร่

๒.๓ แมลงหิวข้าว พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุโขทัย และจังหวัดชัยนาท รวมจำนวน ๓๙,๓๔๒.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑๓๕ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๓๘,๘๙๒.๕๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๔๕๐.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๙,๔๘๙.๗๕ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๑๖,๙๗๖.๐๐ ไร่

๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน จำนวน ๑๖,๙๗๖.๐๐ ไร่

๒.๔ โรคไหม้ข้าว พื้นที่ระบาด ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ มุกดาหาร สงขลา สกลนคร และกรุงเทพมหานคร รวมจำนวน ๑๒๐.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๔ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๑๐.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๐.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน จำนวน ๑๑๘.๐๐ ไร่

๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน จำนวน ๒.๐๐ ไร่

๓. การดำเนินงานในพื้นที่ระบาด

๓.๑ การควบคุมหนอนกระทู้กล้า

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนกระทู้กล้า พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนกระทู้กล้า โดยการกำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย และใช้กับดักแสงไฟในตอนกลางคืนเพื่อล่อตัวเต็มวัยนำไปทำลาย หรือเก็บตัวหนอนเพื่อนำไปทำลายนอกแปลง พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๒ การควบคุมแมลงหิวข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนห่อใบข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดหนอนห่อใบข้าว และหลักการปฏิบัติการปลูกข้าวอย่างถูกวิธีให้องค์ความรู้เรื่องการปลูกและจัดการกับศัตรูพืชกรรมวิธีการปรับปรุงดิน และแนะนำให้เกษตรกรไถตากหน้าดิน ๑๕ วัน ก่อนเพาะปลูกข้าวในฤดูการถัดไป พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมแมลงหิวข้าว

สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากกรมการข้าว ลงพื้นที่ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์การระบาดของแมลงหิวข้าว พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดแมลงหิวข้าว โดยแนะนำเกษตรกรไม่หว่านข้าวหนาแน่นจนเกินไป ใช้พันธุ์ข้าวหมุนเวียนปลูกในแต่ละฤดู และไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราที่สูงหรือมากเกินไป พร้อมแนะนำเกษตรกรหากพบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและกรมการข้าว

๓.๔ การควบคุมโรคไหม้ข้าว

๓.๔.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าวแก่เกษตรกรด้วยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาจากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่แปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดทันที

๓.๔.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1. หนอนกระทู้กล้า ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Spodoptera mauritia</i> (Boisduval)	1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2). กำจัดวัชพืชตามคันนาหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อทำลายแหล่งอาศัย 3). ถ้ามีความจำเป็นในการใช้สารเคมีควรสารฆ่าแมลง ได้แก่ - มาลาไทออน (malathion) 83% W/V EC อัตรา 20 มิลลิลิตร - เฟนิโตรไทออน (Fenitrothion) 50% EC อัตรา 30 มิลลิลิตร โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์
2. หนอนห่อใบข้าว ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Cnaphalocrocis medinalis</i> (Guenee)	1. หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. กำจัดพืชอาศัย เช่น หญ้าข่าวนก หญ้านกสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาด และข้าวป่า 3. ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำควรปลูกข้าว 2 พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กัน จะช่วยลดความรุนแรงของการระบาด 4. ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดและสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์หรือสารผสมสาร ไพรีทรอยด์สังเคราะห์ ในข้าวอายุหลังหว่าน 40 วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย ทำให้เกิดการระบาดของหนอนห่อใบข้าวรุนแรงได้ในระยะข้าวตั้งท้อง-ออกรวง 5. เมื่อตรวจพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว 4-5 ตัวต่อตารางเมตร และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
	<p>15 เปอร์เซ็นต์ในข้าวอายุ 15-40 วัน ใช้สารฆ่าแมลงประเภทดูดซึม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฟิโพรนิล (fipronil) 5% SC อัตรา 30-50 มิลลิลิตร - คาร์โบซัลแฟน (Carbosulfan) 20% EC อัตรา 80-110 มิลลิลิตร <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นเฉพาะพื้นที่ที่มีใบถูกทำลายจนเห็นรอยขาวๆ</p>
<p>3. แผลงหรีข้าวขาว</p> <p>ชื่อวิทยาศาสตร์ : <i>Aleurocybotus indicus</i> (David & Subramaniam,1976)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้หลักการบริหารจัดการแบบผสมผสาน 2. ใช้พันธุ์ข้าวหมุนเวียนปลูกแต่ละฤดู-ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว (rice mono cropping) 3. ไม่ปลูกข้าวหนาแน่น การปลูกข้าวแบบปักดำจะลดความรุนแรงของการเข้าทำลายได้ดีกว่าการปลูกแบบหว่าน 4. ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในอัตราที่สูงหรือใช้เกินความจำเป็น ให้ใช้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว 5. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเพื่ออนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน ได้แก่ <i>Encarsia japonica</i>, <i>Encarsia sophia</i>, <i>Encarsia transversa</i> ตัวห้ำ ได้แก่ ตัวงเต่า 8 จุด (<i>Harmonia octomculata</i>) และมวนเขียวดูดไข่ 6. ในข้าวระยะแตกกอ หากพบแผลงหรีข้าวขาวระยะตัวเต็มวัยเป็นจำนวนมาก ให้หมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ และในข้าวระยะระยะแตกกอถึงตั้งท้อง หากพบแผลงหรีข้าวขาวเป็นจำนวนมาก (ตัวอ่อนแผลงหรีข้าวขาว 100 ตัวต่อต้น) ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีสามารถใช้สารป้องกันกำจัดแมลงชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยใช้อัตราตามคำแนะนำในฉลาก ปัจจุบันยังไม่มีสารเคมีที่ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายในการป้องกันกำจัดแผลงหรีข้าวขาวในข้าว แต่มีสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงประเภทปากดูดที่ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายในนาข้าวและพืชอื่น รวมทั้งงานวิจัยจากต่างประเทศที่แนะนำในการควบคุมแผลงหรีข้าว เช่น ไดโนทีฟูแรน อิมิดาโคลพริด ไพมีโทรีซิน ซัลฟอกซาฟลอร์ เป็นต้น 7. การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงข้างต้นจำเป็นต้องใช้สลับกัน และควรใช้ร่วมกับ มิเนรัล ออยด์ หรือ บีโตรีเลียม ออยด์ เป็นต้น
<p>4. โรคไหม้ข้าว</p> <p>เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา <i>Pyricularia oryzae</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ 2. ถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวแนะนำให้ใช้ชีวภัณฑ์ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ฟันเชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) อัตราตามคำแนะนำในฉลาก - ฟันเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร 3. ถ้ามีความจำเป็นใช้สารเคมี แนะนำให้พ่นเฉพาะบริเวณที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างออกไป สารเคมีที่แนะนำมี ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - อิติเฟนฟอส (Edifenphos) 50% EC อัตรา 20 - 25 มิลลิลิตร - บลาสติซิดิน - เอส (Blasticidin-s) 2% EC อัตรา 20- 25 มิลลิลิตร - ไตรไซคราโซล (Tricyclazole) 75% WP อัตรา 10- 16 กรัม <p>โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร และให้สลับกลุ่มสารเพื่อป้องกันเชื้อราสร้างความต้านทาน</p>

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ภาคกลาง และภาคตะวันออก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟข้าว หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว
หนอนกระทู้กล้า แมลงหริ่อข้าว ข้าว โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

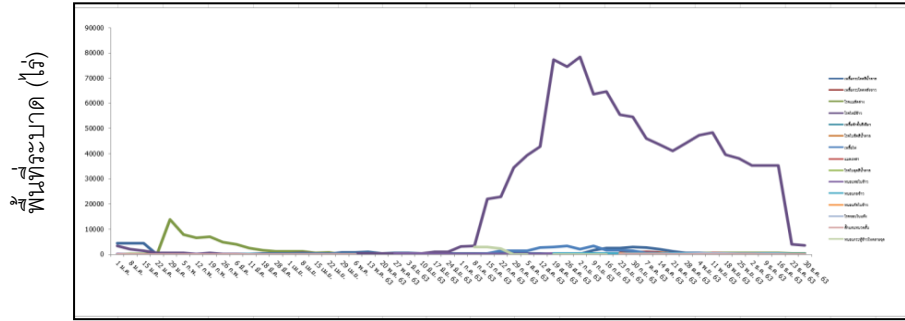
ภาคเหนือ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว เพลี้ยไฟข้าว แมลงบั่ว แมลงหริ่อข้าว
และโรคไหม้ข้าว

ภาคใต้ ระวัง แมลงสิง : หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว และโรคไหม้ข้าว

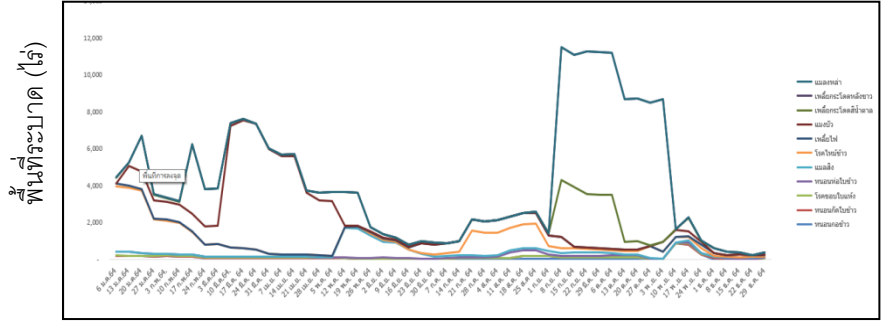
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง : หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันตก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนห่อใบข้าว หนอนกระทู้กล้า แมลงหริ่อข้าว และโรคไหม้ข้าว

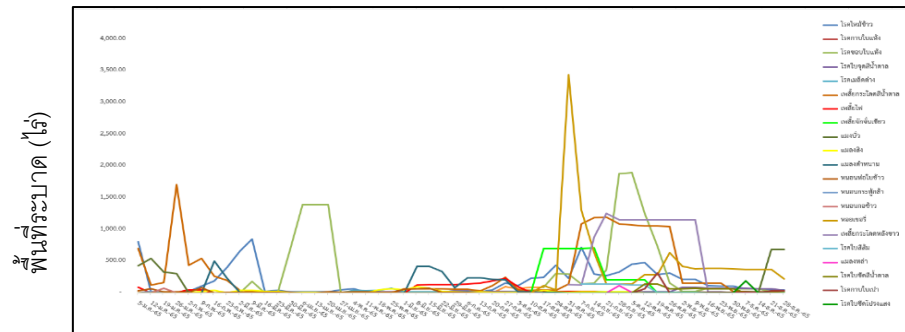
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว ระหว่างปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

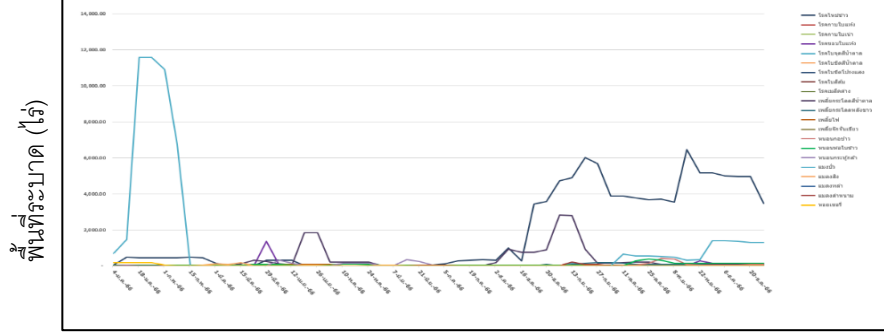
ปี ๒๕๖๓

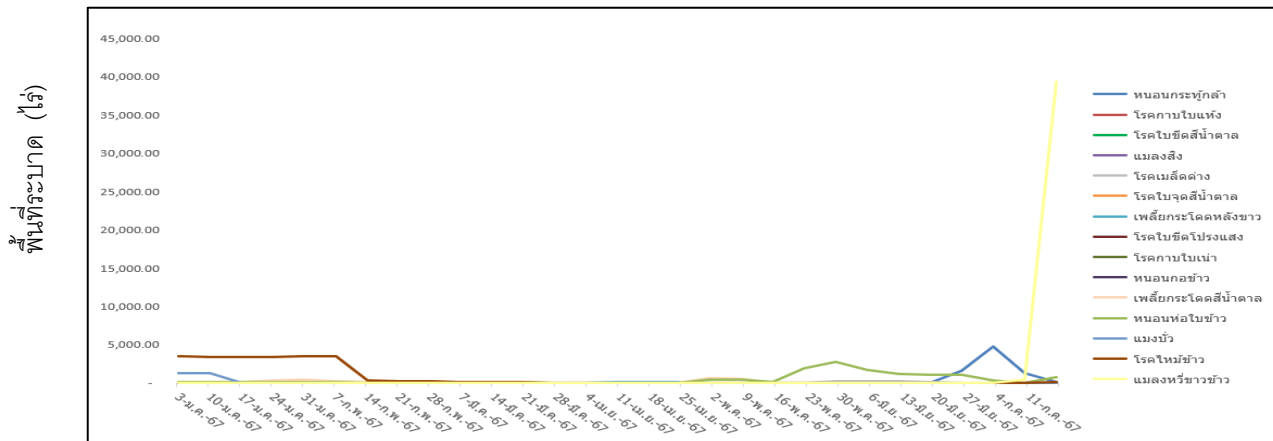
ปี ๒๕๖๔

ปี ๒๕๖๕

ปี ๒๕๖๖

ปี ๒๕๖๗

- หนอนกระทู้กล้า
 - หนอนห่อใบข้าว
 - แมลงหั่วข้าวขาว
 - โรคไหม้ข้าว
- ๒๒๕.๐๐ ไร่
 ๘๐๒.๐๐ ไร่
 ๓๙,๓๔๒.๕๐ ไร่
 ๑๒๐.๐๐ ไร่